

Tūhoe

WAIKAREMOANA MĀORI TRUST BOARD

♦ 31/07/09

♦ PĀNUI 4 (Hōngongoi 2009)

♦ Hui Taumata Ohaoha ā Tūhoe

♦ Mana kōrero

♦ Ngā Mihi

♦ Te Tirohanga Whakamua

♦ Wānanga

♦ Kaiwhakangao Pūtea

♦ Ngā Pooti ā Tūhoe

♦ Tākoha Moni me ngā Karahipi

♦ He Tākuta no Tūhoe!

HUI TAUMATA OHAOHA Ā TŪHOE

Ko te Hui Taumata Ohaoha ā Tūhoe i tū hei wherawhera i ngā huarahi ohaoha mo to tātou iwi mo ngā rā kei mua. Tino pai te hui, ahakoa i tēnei wā kei te tārewa te \$67 miriona tāra ki roto i ngā ringaringa o te Tarahitī Whakatau Kerēme, kia whakaritea rāno e Tūhoe whānui, me aha tātou inaianei? Koinei tonu tētahi o ngā kaupapa nui o te Hui Taumata.

Manuhiri

Kaikōrero - Ko wai atu i tua atu i a Tā Tipene O'Regan hei whakamārama mai i ngā piki me ngā heke i roto i te

hikoi e tutuki ai ngā kerēme, koia hoki te tuatahi ki te hikoi i taua huarahi, mo tōna iwi o ngāi Tahu. Hei tāna, kei te raru tonu rātou i tēnei wā, me te whakapono ano, ehara ma te tikanga Māori anake e whai mana ai tētahi ki te whakariterite i ngā miriona tāra ka taka mai ki te iwi. Me whakatū rawa he rōpu motuhake hei kawē i ngā kaupapa tōrangapū, ohaoha, me te mana tūturu o te hapū.

MANA KŌRERO

Mai ngā whakaaro a ngā rōpu me ngā tari kei raro i te mana o Tūhoe, he ōrite ngā whakaaro a te nuinga. Arā kia kotahi te rōpu, me rōpu kaha, rōpu māia, hei mana kōrero, e taea ai te kawē i ngā kaupapa katoa mo te iwi o Tūhoe whānui. Engari ko te momo hanga o te rōpu nei, me āta whiriwhiri tonu.

NGĀ MIHI

Kāre e pau ngā mihi a te Poari ki ngā tākoha me te whakaaronui a Tūhoe Ika ki te hui, me mihi ano hoki ki te heamana a Matt Te Pou mo tōna kaha ki te ārahi i a tātou. He pūtea me ngā āwhina-a-pangarau ngā tākoha a te Poari, me te mea anō kei te rikarika katoa mo te hui taumata anō kei mua i a tātou.

TE TIROHANGA WHAKAMUA

Na te Poari anō ngā taputapu me ngā tāngata whakawhitinga kōrero, na konei i kitea te maha o ngā rangatira o Tūhoe kei te tipu ake, kei te kake hoki i ngā taumata o te mātauranga. Tumeke ana te whakarārangi o ngā tohunga mātauranga a Tūhoe kei ngā whare wānanga, ā 40 pai heneti o tātou kei te kōrero i te reo Māori, ko tātou tonu ngā

tāonga, ngā rawa a Tūhoe.

Ngā Hui Ohaoha - Ko tēnei te tuatahi o ngā Hui Ohaoha e tirohia ai ngā take nunui e pā ana ki a ngāi Tūhoe, he maha noa atu ngā hui, a te wā ka whakapā atu kia koutou.

WĀNANGA

Ka tirohia anō te tūnga o te Poari Māori o Tūhoe – Waikaremoana na te tutukitanga kerēme kua riro mai nei, engari ka ngana tonu te Poari kia whakakuhu atu ki ngā wānanga whiriwhiri i waenga i te iwi i roto i ngā tau e rua e tū mai nei, me pēhea te whakahaere i ngā rawa. Ahakoa kei te Tarahitī ngā rawa i tenei wā, ka tū ano tētahi rōpu a tōna wā. Tērā te whakaaro a ētahi hei aha te āta wānanga, kua tau kē a rātou whakaaro mo te Tarahitī, engari i raro i ngā tikanga, me āta wānanga rawa kia whakāe rāno te katoa, kātahi ano ka ahei te whakawhiti i ngā rawa ki te iwi.

KAIWHAKANGAO PŪTEA

Tērā te mihi mahana ki a Franceen Reihana, kua whiwhi nei i te tūranga Kaiwhakangao Pūtea, he uri a Franceen no Mauri Biddle (nee Pakohai). Ko ōna pukenga kei ngā mahi pakihi, he kamupene hoko whare, hoko whenua kei Tauranga. Koia ka titiro i ngā whakangao pūtea me ngā rawa katoa a te Poari, kātahi ka whakarite mena kei te mahi moni anō, mena he hua tika ano kei te hoki mai ki a tātou. Tirohia mai ngā rīpoata a Franceen mo ā koutou rawa, ki runga i tā mātou ipurangi. Ka mau te wehi!

NGĀ POOTI Ā TŪHOE

Ko te rā aukati mo ngā tonu pooti 31 July, ā na te mea kei te whakahaerehia i raro i ngā tikanga a TPK, e kore e taea te neke. Mēna he pātai āu, kei runga i te ipurangi ngā whakautu, hei tauiraka āhei au ki te rēhita inaianei? Ko te whakautu-ehe! No te 31 May 2009 i kati nga rēhita. Na te mea koia nei te pōti tuatahi ki te rohe kotahi, i

roto i ngā 50 tau o te Poari, tērā ētahi pepa pooti kua tukuna ki ētahi tāngata kua mate noa atu, na te mea kāre ano kia tangohia o rātou ingoa mai te rēhita. He mahi nui tonu ki te whakatikatika. Na reira whakatikahia a koutou tuhinga rēhita, kia kore ai koutou e ngaro.

TĀKOHA MONI ME NGĀ KARAHIFI

Ko te mātauranga he mea nui tonu ki te Poari. Na konei i tohatia neke atu i te rua rau ngā pūtea tākoha ki ngā uri e whai ana i te mātauranga, me ērā kei ngā kura noho. Neke atu i te \$175,000 ngā tākoha me ngā karahipi i tohatia. Me mihi rā ki ngā kaiwhiwhi ka tika.

HE TĀKUTA NO TŪHOE!

Ko tētahi o aua kaiwhiwhi tākoha, ko Pūāwai Thomas (23), he mokopuna na Te Ringamautama; koinei tana whiwhinga tuatoru ā kua 5 tau aia e pikau ana i ngā taumata teitei o te mātauranga tākuta. I uru mai te hiahia ki roto i a ia na tōna haerenga ki te hōhipera o Tūranga, 15 tau tōna pakeke, i te taha o tona koroua, ka kite aia i te kuare o ngā tākuta ki te reo, ngā tikanga me te hiahia a tōna koro. Kei te whai akoranga a Pūāwai i te taha poka tinana, he mahi tino pai ki aia.

Ko ngā ingoa a ngā kaiwhiwhi tākoha, karahipi rānei kei runga i te ipurangi www.tuhoe.iwi.nz

Tūhoe

WAIKAREMOANA MĀORI TRUST BOARD

CONTACTS	
◆ ADDRESS	1334 Hinemoa St, Rotorua
◆ PO BOX	PO Box 1842, Rotorua
◆ PHONE	(07)348-6911
◆ FAX	(07)346-2912
◆ EMAIL	comms@tuhoe.iwi.nz
◆ WEBSITE	www.tuhoe.iwi.nz

